

Inzet AOb evaluatie passend onderwijs

Ten behoeve van de landelijke evaluatie passend onderwijs heeft de AOb het afgelopen jaar een eigen evaluatietraject doorlopen om van leraren en ondersteuners te horen hoe zij in passend onderwijs staan. De opbrengsten van dit evaluatietraject zijn in vijf standpunten gevat en samengebracht in het voorliggende document. Leraren en ondersteuners geven aan dat zij weinig vertrouwen hebben in passend onderwijs. Zij ervaren onvoldoende in staat te worden gesteld om alle leerlingen de ondersteuning en begeleiding te bieden waar ze recht op hebben. In dit document is onder elkaar gezet wat het veld nodig acht om passend onderwijs tot een succes te brengen.

1. Breng de basis op orde

In 2014 werd de Wet passend onderwijs ingevoerd met als doel om meer leerlingen onderwijs te laten volgen op een school voor regulier onderwijs. Al tijdens de ontwerpfasen van de wet gaven leraren en ondersteuners aan dat dit alleen mogelijk is als er wordt voldaan aan strikte randvoorwaarden. In de afgelopen vijf jaar is duidelijk geworden dat deze randvoorwaarden op veel plekken niet of nauwelijks zijn gerealiseerd. Klassen zijn te groot en / of er zitten teveel leerlingen met een ondersteuningsvraag in één klas. Ook ontbreekt het aan de benodigde ondersteuning en expertise om leerlingen met een specialistische ondersteuningsvraag goed te kunnen begeleiden. Om passend onderwijs te laten slagen, is het van cruciaal belang dat de basis op orde wordt gebracht.

Hier komt nog eens bij dat het onderwijs wordt geconfronteerd met een oplopend tekort aan personeel. Dit vormt een groot gevaar voor de continuïteit en stabiliteit van de ondersteuning aan een kwetsbare groep leerlingen. Met steeds minder leraren en ondersteuners verwordt het bieden (passend) onderwijs tot een onmogelijke taak.

2. Basisondersteuning in de wet

Met de invoering van passend onderwijs hebben samenwerkingsverbanden de vrijheid gekregen om zelf te definiëren wat er onder de basisondersteuning valt. Hierdoor konden er de afgelopen vijf jaar regionale verschillen ontstaan, die wettelijk gezien mogen, maar door het veld als onwenselijk worden beschouwd. Leerlingen met eenzelfde ondersteuningsvraag kunnen binnen verschillende samenwerkingsverbanden onder een andere bekostigingscategorie vallen. Hierdoor verschilt het per regio welke mogelijkheden er open liggen voor de extra ondersteuning van een leerling. Dit zorgt bij leerlingen, ouders en leraren voor onduidelijkheid en onbegrepen situaties.

Met dit systeem wordt de kansenongelijkheid vergroot, omdat het voor de ondersteuning uitmaakt waar je woont. Dit kan volgens de AOb anders door wettelijk vast te leggen wat er onder de basisondersteuning valt. Het wordt hierdoor duidelijk wanneer je als leerling en leraar recht hebt (op geld voor) extra ondersteuning. Wanneer de basiszorg in de wet staat, is het voor scholen ook duidelijk wat ze uit hun normale onderwijsbudget moeten betalen voor basisondersteuning en welk geld er nodig is voor extra ondersteuning.

3. Krijg zicht op geldstromen

Er is onvoldoende zicht op de besteding van de gelden voor passend onderwijs, zowel op het niveau van de onderwijsinstelling als het samenwerkingsverband. Hierdoor is het onduidelijk of het beschikbare budget wordt besteed aan leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften of aan andere zaken binnen de school. De AOb vindt dat de

middelen voor passend onderwijs niet aan andere zaken mogen worden besteed, er inzicht moet komen in de geldstromen en er transparant moet worden verantwoord.

Samenwerkingsverbanden hebben hun reserves sinds de invoering van de Wet passend onderwijs zien groeien. De reserves moeten in verhouding staan tot de risico's en sparen mag geen doel op zich zijn. De AOb vindt daarom dat er een bovengrens vastgesteld moet worden om zo de omvang van de reserves in te perken. Het ministerie dient deze bovengrens te handhaven, zodanig dat samenwerkingsverbanden met reserves boven de bovengrens hun reserves op een verantwoorde manier moeten afbouwen.

4. Passend onderwijs op de opleiding

Passend onderwijs vraagt veel van leraren en ondersteuners. Er wordt van hen verwacht dat zij kunnen omgaan met grote verschillen tussen leerlingen. In praktijk voelen zij zich hier niet altijd toe in staat. Het ontbreekt bij henzelf of de school als geheel aan de juiste expertise om dit goed te kunnen doen. Dit wijten zij voor een belangrijk deel aan de opzet van de lerarenopleidingen. Hier leer je namelijk niet hoe je omgaat met leerlingen die een specifieke ondersteuningsvraag hebben. De AOb vindt dat lerarenopleidingen het thema passend onderwijs expliciet moeten opnemen in hun curriculum.

Ook binnen deze context is het van belang dat de basisondersteuning wettelijk wordt gedefinieerd. Een landelijk niveau van basisondersteuning biedt voor lerarenopleidingen houvast. Het is dan in ieder geval duidelijk over welke kennis en vaardigheden studenten tenminste moeten beschikken bij het verlaten van de opleiding. Ook moet het als student makkelijker worden om stage te lopen in het (voortgezet) speciaal onderwijs.

5. Maak een pas op de plaats

Verschillende partijen grijpen de evaluatie aan voor het schetsen van een nieuw, inclusiever vergezicht. De AOb heeft hier moeite mee. Een nieuw stip doet geen recht aan de situatie van vandaag en morgen. Onze oproep is om eerst te doen wat nu nodig is: passend onderwijs laten werken. Hiermee zeggen we overigens niet dat we per definitie tegen inclusiever onderwijs zijn, maar wel dat de realiteit ons gebiedt een pas op de plaats te maken. Het uitblijven van de benodigde randvoorwaarden en het oplopende tekort aan bevoegde leraren heeft gevolgen voor de opdracht die we bij het onderwijsveld kunnen neerleggen. Een inclusiever vergezicht past hier nu niet bij.

Achtergrond: Het evaluatietraject van de AOb bestond uit een omvangrijke enquête waarin leraren en ondersteuners zijn bevraagd over verschillende aspecten van passend onderwijs, gevolgd door bijeenkomsten in de regio. In de enquête lag de nadruk op de feitelijke situatie en tijdens de regionale bijeenkomsten op wat het veld nodig heeft.